

ІННОВАЦІЇ В ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ВЧИТЕЛЬСТВА ЯК ПРОВІДНИЙ ОРІЄНТИР РОБОТИ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ

УДК 378.011.3-051:001.895

DOI: 10.12958/2227-2747-2021-3(178)-25-36

Петриченко Лариса Олексіївна,
доктор педагогічних наук, доцент,
перший проректор Комунального закладу
«Харківська гуманітарно-педагогічна академія»
Харківської обласної ради,
м. Харків, Україна
larisa-petrichenko@ukr.net
<https://orcid.org/0000-0002-3250-4321>

Для цитування: Петриченко Л. О. Інновації в професійній діяльності вчительства як провідний орієнтир роботи закладів вищої педагогічної освіти. *Освіта та педагогічна наука*. 2021. № 3 (178). С. 25–36.

References (стандарт APA): Petrychenko, L. O. (2021). Innovatsii v profesiinii diialnosti vchytelstva yak providnyi orientyr roboty zakladiv vyshchoi pedahohichnoi osvity [Innovations in the Professional Activity of Teachers as a Leading Reference Point of Work of Institutions of Higher Teachers' Training Education]. *Osvita ta pedahohichna nauka – Education and Pedagogical Sciences*, 3 (178), 25–36 [in Ukrainian].

Постановка проблеми. Актуальність вирішення завдання підготовки майбутніх педагогічних кадрів до роботи в умовах стрімкого впровадження різноманітних інновацій у професійну педагогічну діяльність зумовлена процесами інтеграції та модернізації, що відбуваються в сучасному суспільстві загалом та в системі освіти зокрема, поглибленням протиріч між вимогами, які висуваються до сучасного фахівця у вигляді соціального замовлення суспільства на інноваційність, і фактичним рівнем компетентностей випускників закладів вищої педагогічної освіти в галузі сучасних педагогічних інновацій.

Сьогодні специфіка діяльності фахівця-педагога така, що він повинен володіти новітніми технологіями, адже це є одним із основних інструментів впливу на здобувачів освіти і чинником, що визначає ефективність професійної діяльності вчителя й зумовлює збереження та посилення інтересу вчених і педагогів-практиків до питань використання інновацій у сфері освіти.

Аналіз актуальних досліджень. Різноманітні аспекти проблеми інновацій та інноваційної діяльності розглянуто в різногалузевих працях вітчизняних і зарубіжних учених К. Ангеловські, Х. Барнета, І. Бестужева-Лади, Х. Білла, К. Вазіної, Д. Гамільтона, І. Загашева, В. Кваші, М. Кларіна, В. Лазарєва, Н. Лапіна, О. Лоренсова, Ю. Осипова, А. Пасішнікова, П. Підкасистого, І. Підласого, Л. Подимової, М. Поташника, А. Пригожина, А. Рейнера, Е. Роджерса, Г. Селевка, В. Сластьоніна, А. Уварова, Р. Фатхудінова, А. Хабермана, А. Хуторського, П. Штомпки та ін.

Серед студій вітчизняних науковців, де представлено результати розвідок у галузі освітніх інновацій, – концептуальні дослідження І. Бежа, Л. Ващенко, Л. Даниленка, В. Ільченко, М. Кларіна, В. Кременя, О. Пехоти, В. Паламарчука, Л. Подимової, О. Попової, М. Поташника та ін.

Сутнісну характеристику інноваційної діяльності педагогів наведено в дослідженнях Т. Синіциної, І. Гоголевої, Є. Мулевич, О. Бадагуєвої, А. Шлома, Т. Чернової, Н. Юсуфбекова та інших дослідників.

Безпосередньо розробці та впровадженню інноваційних форм, методів і технологій у освітній процес присвячено праці таких педагогів, як І. Дичківська, В. Докучаєва, М. Євтух, Г. Кравченко, А. Найн, А. Нісімчук, Н. Тарадюк, С. Харченко та ін.

У розвідках авторів закладено теоретико-методологічні підходи до вивчення інноваційних процесів у системі освіти, проаналізовано закономірності та умови поширення освітніх новацій, виявлено структуру інноваційної діяльності, подано характеристику окремих педагогічних інновацій тощо. Разом з цим бракує сучасних розвідок, які б розкривали сутність інновації в професійній діяльності вчительства як провідний орієнтир

роботи закладів вищої педагогічної освіти в сучасних умовах докорінного реформування та оновлення системи освіти.

Мета статті – обґрунтувати та експериментально підтвердити необхідність підготовки майбутніх педагогів до використання інноваційних технологій у професійній діяльності, розглянути інновації в освіті як орієнтир розвитку ЗВО в сучасних умовах.

Методологія та методи дослідження. На різних етапах наукового пошуку з метою вирішення завдань дослідження було використано комплекс загальнонаукових і спеціальних методів:

теоретичних – аналітичний із метою вивчення теоретичних аспектів проблеми, порівняння, зіставлення різних поглядів на неї, визначення поняттєво-категоріального апарату;

емпіричних – опитування за питальником «Методика дослідження інноваційно-технологічної готовності майбутніх педагогів» (Пахомова, 2020, с. 266) з метою встановлення рівня знань учасників освітнього процесу щодо освітніх інновацій і розуміння шляхів її впровадження в систему освіти, яким було охоплено 137 респондентів, серед яких: 122 здобувачі освіти, 15 викладачів закладу освіти.

Виклад основного матеріалу.

Проблема підготовки майбутніх учителів до використання інноваційних технологій у професійній діяльності – досить багатогранна та актуальна і в межах педагогічної науки та практики загалом, і в педагогіці вищої школи зокрема. Разом з цим дослідження різних аспектів порушеної проблеми здійснюється й у руслі розробки щодо нового напрямку педагогічного знання – інноваційної педагогіки. Відповідно зазначимо, що порушена проблема має комплексний характер, який породжує значне розмаїття поглядів на досліджуване явище.

Поняття «інновація» дослідники традиційно трактували як залучення деяких елементів однієї культури до іншої, а пізніше, на початку ХХ ст., – як нововведення в широкому сенсі.

За даними вітчизняної вченої В. Іванової (2009), одним із перших звернув увагу на поняття «нововведення» Й. Шумпетер, який визначив його як необхідну виробничу функцію, зумовлену змінами чинників виробництва, ресурсів або їх комбінації; розкритий науковцем зміст інновації відображає широкий підхід до визначення досліджуваного поняття, адже інновації можуть бути створені в будь-якій предметній сфері діяльності людини (Іванова, 2009, с. 81). Такий підхід до розуміння сенсу інновацій і досі спостерігаємо в довідковій літературі. Як зазначено в Словнику іншомовних слів, цей термін є похідним від латинського кореня «*innovatio*», що означає оновлення, новинка, зміна, нове явище в чому-небудь (Мороз, Шкарапута, 2000, с. 306).

Першочерговість стимулювання впровадження інноватики в галузі освіти як орієнтира розбудови сталого суспільства у ХХІ ст. відзначається Міжнародною комісією ЮНЕСКО, де проголошено, що розвиток інноватики сприятиме забезпеченню плекання свідомості та інтелекту кожної особистості в дусі універсальних цінностей і самовдосконалення, навчить поважати принцип плюралізму, не зраджуючи водночас власні принципи й переконання (Протокол засідання, 1996).

Сьогодні розбудова сильної держави в умовах глобалізації суспільних та соціально-економічних процесів визначається такими чинниками суспільного прогресу, як розвиток людини та якісні внески в людський потенціал, щодо яких культура виробництва, продуктивність праці та інші пріоритети вважаються вторинними (Правове забезпечення, 2021).

Як підкреслено в затвердженій в Україні Стратегії розвитку сфери інноваційної діяльності на період до 2030 року, розвиток країни забезпечується заохоченням лідерства в дослідженнях і розробках, генеруванням нових знань, зростанням обсягу високотехнологічного виробництва і створенням масових інноваційних продуктів. Відтак розвиток інноваційного потенціалу держави, суспільства, громади, особистості стає не лише запорукою соціально-економічного розвитку, а й шляхом підтримання незалежності держави, її конкурентоспроможності у світі (Стратегія розвитку, 2019).

Наведений у Стратегії розвитку сфери інноваційної діяльності на період до 2030 року аналіз стану інноваційності України відносно світового рівня показує, що Україна здатна продукувати нововведення в різних галузях, маючи такі переваги, як людський капітал, тобто знання та навички, якими володіють люди, а також високу якість вищої, середньої та професійної освіти, поряд із значною ємністю ринку праці (Стратегія розвитку, 2019).

Сьогодні національне інноваційне законодавство ґрунтується на нормах Конституції України, Господарського кодексу, Законах України «Про інноваційну діяльність», «Про пріоритетні напрями розвитку інноваційної діяльності в Україні», «Про інвестиційну діяльність», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків» та інших нормативно-правових актах, які детермінують організаційно-правові засади державного регулювання інноваційної діяльності в Україні, визначають заходи із заохочення державою інноваційних процесів, зокрема, й у галузі освіти.

Разом з цим, як наголошує вітчизняна дослідниця Л. Пахомова, «неможливо реалізувати положення щодо підтрим-

ки інноваційної діяльності та елементів інноваційної інфраструктури, не задіюючи найвпливовішу сферу формування соціальної свідомості – сферу освіти. Саме освіта має забезпечувати підготовку суб'єктів, що провадять інноваційну діяльність у всіх сферах суспільства» (Пахомова, 2020, с. 35).

Поняття «педагогічна інновація» тлумачиться О. Поповою як «цілеспрямоване та кероване внесення прогресивних змін в освітню практику шляхом створення, розповсюдження та освоєння новоутворень» (Попова, 1999, с. 6). У законодавчому вимірі освітні інновації визначені як новостворені (застосовані) або вдосконалені освітні, навчальні, виховні, психолого-педагогічні та управлінські технології, методи, моделі, продукція, освітні, а також технічні рішення в галузі освіти, що істотно підвищують якість, результативність та ефективність освітньої діяльності (Про затвердження, 2017).

Відзначимо, що запровадження інноваційних технологій у процес професійної підготовки майбутніх фахівців в умовах закладу вищої освіти – один з найбільш розроблених дослідницьких напрямів у межах психолого-педагогічної науки, який разом з цим не втрачає своєї актуальності, зважаючи на безперервність та незупинність інноваційної діяльності в галузі освіти. Актуальність проблеми інноваційно-технологічного забезпечення освітнього процесу пояснюється зокрема тим, що рішучий поворот від масового навчання до посилення індивідуального підходу, розвитку творчих здібностей майбутніх фахівців, спираючись на їхню самостійну роботу, інноваційні форми й методи навчання, дискусії, моделювання, є одним з напрямів подальшого прогресу педагогічної освіти (Харченко, 2017).

Інноваційне навчання І. Дичківська визначає як зорієнтовану на динамічні

зміни в навколишньому світі навчальну та освітню діяльність, яка ґрунтується на розвитку різноманітних форм мислення, творчих здібностей, високих соціально-адаптаційних можливостей особистості. Специфічними особливостями інноваційного навчання, на думку дослідниці, є відкритість майбутньому, здатність до передбачення на основі постійної переоцінки цінностей, налаштованість на конструктивні дії в оновлюваних ситуаціях (Дичківська, 2015).

Л. Пахомова розглядає інновацію в освітній, зокрема соціально-педагогічній, діяльності як полісемантичну категорію, що визначається як підхід, засіб, інструмент, який забезпечує цілеспрямовану якісну зміну професійних відносин у системі «педагог – споживачі освітніх послуг – освітні стейкхолдери» в контексті актуалізації та спрямування інноваційного потенціалу освітнього середовища ЗЗСО на формування в учнівства соціальної довіри й відповідальності, відкритості до інновацій, здатності до колаборації, креативності, навчання впродовж життя, активної громадянської позиції (Пахомова, 2020, с. 11).

Сьогодні, у зв'язку зі зміною освітніх пріоритетів, перед закладами вищої освіти постають завдання щодо підготовки майбутніх фахівців до роботи в умовах інформатизації освітнього простору, запровадження інклюзивного підходу в освіті, принципів гендерної рівності й недискримінації та інших інноваційних викликів. Грамотна реалізація новітніх підходів і принципів, свідоме користування інноваційним інструментарієм – важливий орієнтир успішної вчительської праці.

Інноваційний напрям розвитку системи освіти, зокрема відображений у затвердженій у 2020 р. Указом Президента Національній стратегії розбудови безпечного і здорового освітнього середовища в Новій українській школі, педагоги мають

реалізувати протягом чотирьох років. Ідеться про докорінну зміну освітнього середовища, усі учасники освітнього процесу відчуватимуть фізичну, психологічну, інформаційну та соціальну безпеку, комфорт і благополуччя. Відтак інноваційним орієнтиром розвитку освіти стає безпечність, доступність та інклюзивність освітнього середовища, реалізація важливих стратегічних цілей, серед яких упровадження ідей рівності та принципу недискримінації (Національна стратегія, 2020).

Дослідники (Григоренко, Пахомова, Шевченко, 2019) наголошують, що одним із головних завдань упровадження інклюзії в освіті, що постає перед педагогом, є відгук на широкий спектр освітніх потреб дітей в інклюзивному середовищі закладу освіти та поза його межами. Відповідно, перед системою вищої педагогічної освіти України постає інноваційний виклик підготувати педагогічні кадри, здатні забезпечити можливості для вільного вибору родиною дитини з особливими освітніми потребами соціально-виховних умов розвитку дитини в інклюзивній, інтеграційній або спеціальній формах освіти. Вчені особливо відзначають, що, оновлюючи зміст та методичне забезпечення процесу підготовки майбутніх фахівців, необхідно враховувати, що інклюзія в освіті зумовлює не лише технічну та організаційну модернізацію системи освіти, а й кардинальну зміну філософії освіти, що потребує перетворення всієї концепції професійної підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти та вчителів початкової школи (Григоренко, Пахомова, Шевченко, 2019, с. 6).

Як зазначають вітчизняні дослідники (Тарасенко, Рассказова, Волкова, 2021), окреслені в державних документах положення щодо організації освітньої діяльності покликані також сприяти встановленню гендерної справедливості, усуненню негатив-

них статево-рольових стереотипів, сексизму, зменшенню гендерної асиметрії в різних сферах діяльності, формуванню гендерної обізнаності особистості (Тарасенко, Рассказова, Волкова, 2021, с. 244). Тобто сучасний фахівець, який працює з дітьми та молоддю, має бути готовий здійснювати професійний вплив у нових реаліях, демонструючи інноваційний погляд на проблему виховання та навчання молодого покоління. Разом з цим, за результатами сучасних досліджень, рівень готовності до гендерночутливої діяльності навіть у тих фахівців, які безпосередньо працюють у питаннях захисту прав неповнолітніх та запобігання дискримінації, виявився в основному низьким (Rasskazova, Anholenko, Kravchenko, Sulimenko, Mohylka, Kuzminykh, 2021, p. 58).

Зазначимо, що, окрім докорінної зміни освітньої ідеології, що потребує інноваційної перебудови свідомості педагогічних кадрів, необхідно враховувати й той факт, що функції сучасних шкільних педагогів стають надзвичайно множинними й, окрім традиційної дидактичної, передбачають консультативну, діагностичну (оцінювальну-контрольовальну), виховну, корекційно-розвивальну, організаційно-методичну та інші функції.

У русі становлення нової для нашого суспільства соціальної моделі ставлення суспільства до людей з інвалідністю вітчизняні вчені визначають також інноваційну за змістом та суттю медико-соціальну функцію. У межах цієї функції соціально-педагогічна та медико-фізична реабілітація, що є основою медико-соціальної допомоги дітям-інвалідам, здійснюється через основний принцип діяльності педагога – відновлення функційної системи, створення комунікабельності у вирішенні питань сенсорної, моторної, когнітивної та мовної мотивації дитини, поєднання зусиль спеціалістів-реабілітологів (Григоренко, Рассказова, 2016, с. 13).

Як зазначено в наукових джерелах, в умовах інформатизації освіти для реалізації кожної із зазначених вище функцій педагог має володіти спектром сучасних ІТ-інструментів, наприклад, для реалізації діагностичної функції доцільними є такі інноваційні ресурси: Plikers, помічники з генерування QR-кодів; ZipGrade, Online Test Pad, застосування яких гарантує надійність діагностичних процедур. Для оптимізації організаційно-методичної функції педагога є гугл-календарі, інтерактивні «планувальники», методики створення «дорожніх карт», «карт цілей», онлайн-технології створення «чек-листів» (програма Canva) тощо (Пахомова, 2020, с. 9).

Консультативна функція педагога тісно пов'язана з іншими його функціями, протягом групових консультацій обговорюються відносини у класному колективі, поширюються нові ідеї, такі, як ідея інклюзивного навчання, проводяться індивідуальні консультації для дітей та їхніх родин (Рассказова, 2018, с. 237). Доволі складні, не лише з етичного погляду, а й з огляду на необхідність оволодіння інструментами швидкого узагальнення та поширення інформації, консультативні завдання педагога можуть сьогодні бути полегшеними за допомогою низки інноваційних технологій і сучасних сервісів, серед яких: програми створення QR-

кодів, картотеки візиток організацій-партнерів, ресурсів для створення віртуальних консультативних груп взаємопідтримки тощо (Пахомова, 2020, с. 9–10).

Реалізація просвітницько-профілактичної функції передбачає інформаційну роботу з великою кількістю осіб і потребує володіння вчителем інноваційними технологіями, серед яких сучасні сервіси для створення інфографіки та схем для презентацій, графіків і карт для створення інтерактивної інфографіки (Vizualize, Easel.ly, Piktochart тощо); платформи для створення і публікації інфографіки, ресурсні сервіси з можливістю додавання на сторонні веб-ресурси (Visual.ly, Venngage, Dipity), онлайн-інструмент Canva Infographic Maker, який підходить для створення дизайну медійних продуктів, зокрема брошур, презентацій тощо (Пахомова, 2020, с. 10).

Вивчення досвіду підготовки здобувачів освіти в закладах вищої педагогічної освіти та результати опитування здобувачів освіти і викладачів з метою встановлення рівня знань щодо освітніх інновацій і розуміння шляхів її впровадження в систему освіти (див. табл. 1) забезпечує обґрунтованість твердження, що особливу увагу в освітньому процесі повинні приділяти модернізації змісту освіти та вдосконаленню технологій навчання майбутніх фахівців.

Таблиця 1

Результати опитування учасників освітнього процесу задля виявлення рівня інноваційно-технологічної готовності (кількість осіб)

№ з/п	Питання	Завжди	Інколи	Ніколи
1	2	3	4	5
1.	Мені подобається вирішувати складні завдання професійної діяльності нестандартними способами	21	86	30
2.	Мені подобається знайомитися з новітніми технологіями освітньої діяльності	18	77	42

1	2	3	4	5
3.	Я хочу обговорювати з колегами проблеми розробки і використання інноваційних технологій і програм у професійній діяльності	16	68	53
4.	Я застосовую методи тайм-менеджменту й оптимізації професійної діяльності	14	54	69
5.	Я хочу розробляти й увпроваджувати інноваційні технології у професійну діяльність	21	73	43
6.	Я здатний(на) критично оцінювати ефективність форм і методів педагогічної діяльності для вирішення різних проблем	24	62	51
7.	Я хочу вести власну інноваційну діяльність і оцінювати її результати	32	59	46
8.	Я готовий(а) застосовувати в професійній діяльності ІКТ-засоби	28	90	19
9.	Я володію технологіями кіберзахисту персональних даних в інформаційному просторі	16	76	45
10.	Я готовий здійснювати професійну діяльність на принципах академічної доброчесності	54	74	9

Опитані викладачі та значна кількість здобувачів освіти мають певні уявлення про інноваційний підхід в освіті та готові до його застосування; разом з цим відповіді деяких респондентів свідчать про недостатню ґрунтовність зазначених знань та низьку налаштованість на використання інновацій у власній професійній діяльності.

Наголосимо, що для набуття інноваційної компетентності потрібен активний саморозвиток кожного здобувача освіти. Викладачам потрібно стимулювати майбутніх фахівців до педагогічної творчості, разом з цим створюючи умови для поширення інноваційного підходу в освіті та дотримання принципів академічної доброчесності. Практика педагогічних ЗВО України свідчить, що досить ефективними у викладанні педагогічних дисциплін є такі методи й прийоми, при яких активну участь у навчанні беруть самі здобувачі, пізнаючи щось нове, отримуючи інноваційний освітній досвід.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Загалом проведений науковий аналіз проблеми підготовки

майбутніх педагогів до використання інноваційних технологій у професійній діяльності дає підстави для висновку, що педагогічна інноватика на сучасному етапі розвитку освіти є особливо необхідним складником педагогічної діяльності, оскільки забезпечує нарощування нового педагогічного знання, що є запорукою розвитку суспільства. Готовність до інноваційної діяльності стала однією з вимог до якісної освіти в умовах ЗВО, тому що зумовлює формування особистісної інноваційності майбутніх педагогічних кадрів.

У зв'язку з тим, що інноваційний рух в освіті безперервно розширюється та охоплює нові сфери педагогічної науки і практики підготовки фахівців у ЗВО, перспективним напрямом подальших досліджень порушеної проблеми вважаємо поглиблене вивчення розвитку здатності викладачів до створення, впровадження, реалізації та використання інновацій, що забезпечує підвищення рівня готовності майбутніх учителів, вихователів, працівників психологічної служби школи до виконання професійної діяльності на інноваційних засадах.

Література

Григоренко В. Л., Рассказова О. І., Рассказова П. І. Професійна підготовка соціальних вихователів до здійснення медико-соціальної допомоги дітям в умовах інклюзивної освіти. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки.* 2016. № 6 (303), Ч. 3. С. 6–17.

Григоренко В. Л., Пахомова Л. В., Шевченко Н. О. Розвиток інклюзивного підходу до організації роботи закладів дошкільної та середньої освіти у контексті освітніх інновацій у підготовці педагогічних кадрів. *Педагогічні науки.* 2019. № 73. С. 3–10.

Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології : підручник. Київ : Академвидав, 2015. 304 с.

Іванова В. В. Дослідження теорії поняття інновації. *Економіка промисловості.* 2009. № 4. С. 80–86.

Національна стратегія розбудови безпечної і здорового освітнього середовища у новій українській школі: Указ Президента України від 25.05.2020 р. № 195/2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/195/2020> (дата звернення: 19.07.2021).

Пахомова Л. В. Підготовка майбутніх соціальних педагогів до використання інноваційних технологій у професійній діяльності : дис. ... канд. пед. наук: 13.00.05 / КЗ «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради. Харків, 2020. 315 с.

Пахомова Л. В. Підготовка майбутніх соціальних педагогів до використання інноваційних технологій у професійній діяльності : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.05 / ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка». Старобільськ, 2020. 20 с.

Попова О. В. Інновації в сучасній педагогічній теорії та практиці *Педа-*

гогіка та психологія: зб. наук. пр. Харків : ХДПУ, 1999. Вип. 9. С. 10–15.

Правове забезпечення інноваційного розвитку в Україні. URL: https://minjust.gov.ua/m/str_13958 (дата звернення: 15.07.2021).

Про затвердження Положення про порядок здійснення інноваційної освітньої діяльності. 07.11.2000 № 522. Редакція від 31.10.2017. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1171-17>. (дата звернення: 19.07.2021).

Протокол засідання Міжнародної комісії ЮНЕСКО (1996 р.) у справах освіти для XXI століття. URL: <https://unesdoc.unesco.org/search/53525dc6-1d72-48e7-b14f-5aa2c893c6fb> (дата звернення: 15.07.2021).

Рассказова О. І. Моніторингово-діагностичні дослідження розвитку соціальності учнів у класному середовищі як умова успішного навчання дітей з особливими освітніми потребами у новій українській школі. *Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського. Серія: Педагогічні науки.* 2018. № 2. С. 232–238.

Словник іншомовних слів / уклад. С. М. Мороз, Л. М. Шкарапута. Київ : Наукова думка, 2000. 680 с.

Стратегія розвитку сфери інноваційної діяльності на період до 2030 року (Україна), 10.07.2019, № 526-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/526-2019-%D1%80> (дата звернення: 19.07.2021).

Тарасенко Н., Рассказова О., Волкова К. Гендерний аспект розвитку соціальності майбутніх фахівців соціальної сфери як суб'єктів розбудови безпечної і здорового освітнього середовища. *Соціальна робота та соціальна освіта.* 2021. № 1 (6). С. 241–250.

Харченко С. Я. Активні форми та методи навчання як сучасна педагогічна технологія професійної підготовки соціаль-

них працівників і соціальних педагогів. *Педагогічні технології в сучасних наукових дослідженнях: досвід та інновації: монографія* / за ред. С. Я. Харченка; Держ. закл. «Луган. нац. ун-т імені Тараса Шевченка». Старобільськ: Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2017. С. 6–7.

Rasskazova O., Anholenko V., Kravchenko A., Sulimenko O., Mohylka O., Kuzminykh M. Readiness of Social Services Specialists for Gender-Sensitive Activities with Offence-Prone Juveniles. *Journal of Educational and Social Research*. 2021. Vol 11. N 3. P. 48–60.

References

Hryhorenko, V. L., Rasskazova, O. I., & Rasskazova, P. I. (2016). Profesiina pidhotovka sotsialnykh vykhovateliv do zdiisnennia medyko-sotsialnoi dopomohy ditiam v umovakh inkliuzyvnoi osvity [Training of Social Educators to Implement Medical and Social Support Children Under Inclusive Education]. *Visnyk Luhanskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka. Pedagogichni nauky – Bulletin of Luhansk Taras Shevchenko National University. Pedagogical Sciences*, 6 (303), 3, 6–17 [in Ukrainian].

Hryhorenko, V. L., Pakhomova, L. V., & Shevchenko, N. O. (2019). Rozvytok inkliuzyvnoho pidkhodu do orhanizatsii roboty zakladiv doshkilnoi ta serednoi osvity u konteksti osvitnikh innovatsii u pidhotovtsi pedahohichnykh kadriv [Development of an Inclusive Approach to Organization of Preschool and Secondary Educational Institutions Work in the Context of Educational Innovations in the Teaching Staff Training]. *Pedahohichni nauky – Pedagogical Sciences*, 73, 3–10 [in Ukrainian].

Dychkivska, I. M. (2015). Innovatsiini pedahohichni tekhnolohii: pidruchnyk [Innovative Pedagogical Technologies: a Textbook]. Kyiv [in Ukrainian].

Ivanova, V. V. (2009). Doslidzhennia teorii poniattia innovatsii [Research of the Theory of the Concept of Innovation]. *Ekonomika promyslovosti – Economics of Industry*, 4, 80–86 [in Ukrainian].

Natsionalna stratehiia rozbudovy bezpechnoho i zdorovoho osvitnoho seredovyscha u novii ukrainskii shkoli: Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 25.05.2020 r. № 195/2020 [National strategy for building a safe and healthy educational environment in the new Ukrainian school: Decree of the President of Ukraine from 25.05.2020 No. 195/2020]. (n. d.). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/195/2020/> [in Ukrainian].

Pakhomova, L. V. (2020). Pidhotovka maibutnikh sotsialnykh pedahohiv do vykorystannia innovatsiinykh tekhnolohii u profesiinii diialnosti [Future Social Teachers' Training for the Use of Innovative Technologies in Professional Activity]. *Candidate's thesis*. Kharkiv [in Ukrainian].

Pakhomova, L. V. (2020). Pidhotovka maibutnikh sotsialnykh pedahohiv do vykorystannia innovatsiinykh tekhnolohii u profesiinii diialnosti [Future Social Teachers' Training for the Use of Innovative Technologies in Professional Activity]. *Extended abstract of candidate's thesis*. Starobilsk [in Ukrainian].

Popova, O. V. (1999). Innovatsii v suchasni pedahohichni teorii ta praktytsi [Humanizing of Innovative Educational Processes as Condition of Opening Child's Own «Me»]. *Pedahohika ta psykholohiia – Pedagogy and Psychology*, 9, 10–15 [in Ukrainian].

Pravove zabezpechennia innovatsiinoho rozvytku v Ukraini [Legal Support of Innovative Development in Ukraine]. (n. d.). *minjust.gov.ua*. Retrieved from https://minjust.gov.ua/m/str_13958 [in Ukrainian].

Pro zatverdzhennia polozhennia pro poriadok zdiisnennia innovatsiinoi osvithoi diialnosti. 07.11.2000 № 522. Redaktsiia vid 31.10.2017 [On Approval of the Regulations on the Procedure for Carrying out Innovative Educational Activities. 07.11.2000 No. 522. Revision of 31.10.2017]. (n. d.). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1171-17> [in Ukrainian].

Protokol zasidannia Mizhnarodnoi komisii YuNESKO (1996 r.) u spravakh osvity dlia XXI stolittia [Minutes of the Meeting of the UNESCO International Commission on Education for the XXI Century]. (n. d.). *unesdoc.unesco.org*. Retrieved from <https://unesdoc.unesco.org/search/53525dc6-1d72-48e7-b14f-5aa2c893c6fb> [in Ukrainian].

Rasskazova, O. I. (2018). Monitorynhovo-diahnostychni doslidzhennia rozvytku sotsialnosti uchniv u klasnomu seredovyshti yak umova uspishnoho navchannia ditei z osoblyvymy osvithnyimi potrebamy u novii ukrainskii shkoli [Monitoring and Diagnostic Studies of Students' Social Development in the Classroom as a Condition for the Successful Education of Children with Special Educational Needs in the New Ukrainian School]. *Naukovyi visnyk Mykolaivskoho natsionalnoho universytetu imeni V. O. Sukhomlynskoho: Pedagogichni nauky – Scientific Bulletin of Mykolayiv National University named after V. O. Sukhomlynsky. Pedagogical sciences*, 2, 232–238 [in Ukrainian].

Moroz, S. M., & Shkaraputa, L. M. (Ed.). (2000). Slovnyk inshomovnykh sliv [Dictionary of Foreign Words]. Kyiv: Naukova dumka [in Ukrainian].

Stratehiia rozvytku sfery innovatsiinoi diialnosti na period do 2030 roku (Ukraine), 10.07.2019, № 526-r. [Strategy of Development of the Sphere of Innovative Activity for the Period till 2030 (Ukraine), 10.07.2019, No 526-p.]. (n. d.). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/526-2019-%D1%80> [in Ukrainian].

Tarassenko, N., Rasskazova, O., & Volkova, K. (2021). Gendernyi aspekt rozvytku sotsialnosti maibutnykh fakhivtsiv sotsionimichnoi sfery yak subiektiv rozbudovy bezpechnoho i zdorovoho osvithnoho seredovyshta [Gender Aspect of Social Development of Future Specialists of the Socioeconomic Field as Subjects of Development of Safe and Healthy Educational Environment]. *Sotsialna robota ta sotsialna osvita – Social Work and Social Education*, 1 (6), 241–250 [in Ukrainian].

Kharchenko, S. Ya. (2017). Aktyvni formy ta metody navchannia yak suchasna pedahohichna tekhnolohiia profesiinoi pidhotovky sotsialnykh pratsivnykiv i sotsialnykh pedahohiv [Active Forms and Methods of Teaching as a Modern Pedagogical Technology of Professional Training of Social Workers and Social Pedagogues]. *Pedahohichni tekhnolohii v suchasnykh naukovykh doslidzhenniakh: dosvid ta innovatsii – Pedagogical Technologies in Modern Scientific Research: Experience and Innovations*. (pp. 6–7). Starobilsk: Vyd-vo DZ «LNU imeni Tarasa Shevchenka» [in Ukrainian].

Rasskazova, O., Anholenko, V., Kravchenko, A., Sulimenko, O., Mohylka, O., & Kuzminykh, M. (2021). Readiness of Social Services Specialists for Gender-Sensitive Activities with Offence-Prone Juveniles. *Journal of Educational and Social Research*, 11, 3, 48–60 [in English].

Петриченко Л. О. Інновації в професійній діяльності вчительства як провідний орієнтир роботи закладів вищої педагогічної освіти

У статті розкрито актуальну сьогодні проблему підготовки майбутніх педагогічних кадрів до роботи в умовах

модернізації системи освіти, стрімкого впровадження різноманітних інновацій у професійну педагогічну діяльність. Інновацію в освіті розглянуто як підхід та спосіб, що забезпечує планомірну якісну зміну професійних відносин у закладах освіти в напрямі посилення інноваційного потенціалу освітнього середовища задля вирішення завдання підготовки майбутніх фахівців до роботи в умовах інформатизації освітнього простору, впровадження інклюзивного підходу в освіті, утвердження принципів гендерної рівності і недискримінації та інших інноваційних викликів. Розкрито й схарактеризовано інноваційний складник функцій сучасних шкільних педагогів, що стають надзвичайно можливими й, окрім традиційної дидактичної, передбачають консультативну, діагностичну, корекційно-розвивальну, організаційно-методичну, медико-соціальну та інші.

На основі вивчення досвіду підготовки майбутніх педагогів у ЗВО та результатів опитування здобувачів вищої освіти і викладачів встановлено, що особливу увагу в освітньому процесі повинні приділяти модернізації змісту освіти та вдосконаленню технологій навчання майбутніх фахівців. Доведено, що ефективними у викладанні педагогічних дисциплін є такі методи й прийоми, при яких активну участь у навчанні беруть самі здобувачі, отримуючи інноваційний професійний досвід.

Ключові слова: інновації, система освіти, майбутні педагоги, заклади вищої педагогічної освіти.

Петриченко Л. А. Інновації в професійній діяльності учителів як ведучий орієнтир роботи учреждений высшего педагогического образования

В статье раскрыта актуальная сегодня проблема подготовки будущих педагогических кадров к работе в условиях модернизации системы образования, стремительно внедрения различных инноваций в профессиональную педагогическую деятельность. Инновация в образовании рассматривается как подход и способ планомерного качественного изменения профессиональных отношений в учебных учреждениях в направлении усиления инновационного потенциала образовательной среды для решения задачи подготовки будущих специалистов к работе в условиях информатизации образовательного пространства, внедрения инклюзивного подхода в образовании, реализации принципов гендерного равенства и недискриминации, а так же других инновационных нововведений. Раскрыта и охарактеризована инновационная составляющая множественных функций современных школьных педагогов: традиционной – дидактической, а так же консультативной, диагностической, воспитательной, коррекционно-развивающей, организационно-методической, медико-социальной.

На основе изучения опыта подготовки будущих педагогов, анализа результатов опроса студентов и преподавателей установлено, что особое внимание в образовательном процессе должно уделяться модернизации содержания образования и совершенствованию технологий обучения будущих специалистов. Доказано, что эффективными в преподавании педагогических дисциплин являются методы и приемы, при которых активное участие в образовательном процессе принимают сами студенты, получая инновационный профессиональный опыт.

Ключевые слова: инновации, система образования, будущие педагоги, учреждения высшего педагогического образования.

Petrychenko L. O. Innovations in the Professional Activity of Teachers as a Leading Reference Point of Work of Institutions of Higher Teachers' Training Education

The article reveals the current problem of preparing future teachers to work in conditions of modernization of the education system, the rapid introduction of various innovations in professional teaching activities. Innovation in education has been considered as an approach and method that provides a planned qualitative change of professional relations in educational institutions in the direction of strengthening the innovative potential of the educational environment to solve the problem of training future professionals to work in the informatization of educational space, implementation of inclusive approach and non-discrimination and other innovation challenges. The innovative component of the functions of modern school teachers has been revealed and characterized.

The functions are becoming extremely multiple and, in addition to the traditional didactic, provide consultative, diagnostic, correctional and developmental, organizational and methodological, medical and social and other functions.

Based on the study of the experience of training future teachers at universities and the results of the survey of higher education and teachers, it has been established that special attention in the educational process should be paid to modernizing the content of education and improving training technologies for future professionals. It has been proved that such methods and techniques are effective in teaching pedagogical disciplines, in which the applicants themselves take an active part in learning and gaining innovative professional experience.

Keywords: innovations, education system, future teachers, institutions of higher teachers' training education.